

Kas ir komerciālais pirkums un kas to regulē

Ginta Sniedzīte

M.iur., Dr.iur.cand.,
Latvijas Universitāte, Juridiskā fakultāte,
Raiņa bulvāris 19, Rīga

Zvērinātu advokātu birojs „Eversheds Bitāns”,
Lāčplēša iela 20a, Rīga, LV-1011

Ievads

Komerclikums Latvijā ir spēkā kopš 2001.gada 1.janvāra, tomēr vēl joprojām komercietībās ir jomas, kur trūkst regulējuma. Viena no šādām jomām ir komercdarījumi, tai skaitā komerciālais pirkuma līgums. Pašlaik pirmo reizi Latvijā ir paredzēts veidot komercdarījumu speciālo regulāciju, proti, izstrādāt atsevišķu likumu, kas regulētu komercdarījumus. Tādēļ aktuāls kļūst jautājums par komercdarījumu īpatnībām un atšķirībām no tiem darījumiem, noteikumi par kuriem ietverti Civillikumā.

Šajā rakstā aplūkošu komerciālo pirkuma līgumu, kā plašāk piemēroto un nozīmīgāko no komercdarījumu veidiem, lai atklātu tās atšķirīgās iezīmes un institūtus, kas raksturīgi tikai komerciālajam pirkuma līgumam, analizētu darba grupas sagatavotā Komerclikuma projekta (uz 1.lasījumu) komercdarījumu daļas pirkuma līgumam veiktās normas un to atbilstību Latvijas pirmskara tirdzniecības tiesību doktrīnā pazīstamajām atziņām un institūtiem. Svarīgi noskaidrot citu radniecīgu valstu regulējuma īpatnības noteiktos jautājumos, kas Latvijas doktrīnā palikuši neskarti, un starptautisko regulējumu. Rakstā plaši tiks izmantots Komerclikuma projekta variants uz pirmo lasījumu, kas, domājams, varētu būt par pamatu jaunā komercdarījumu likuma izstrādē, veicot tā salīdzināšanu un vērtējumu izteikšanu par saskaņotību ar līdzšinējo komercietisko praksi, doktrīnas atziņām un galvenokārt Vācijas tiesību normām šajā sfērā.

Šajā rakstā netiks vispusīgi aplūkots komerciālo pirkuma līgumu regulējums Latvijas teritorijā agrākā laika posmā, bet uzmanība tiks koncentrēta uz vēlamo regulējumu tuvākajā nākotnē, turklāt norobežojoties telpā, respektīvi, pētījums, spriedumi un ieteikumi attiecināmi vienīgi uz Latvijas tiesībām.

1. Komerciālā pirkuma līguma vieta civiltiesisko līgumu sistēmā

Komerciālais pirkuma līgums ir viens no komerciālo līgumu veidiem, kas, ņemot vērā komercietību un civiltiesību savstarpējās attiecības, pakļauts kā komercietiskajam regulējumam, tā arī civiltiesiskajam regulējumam.

Attiecībā uz komercietisko regulējumu komercdarījumiem un tādēļ arī komerciālajiem pirkuma līgumiem jāievēro, ka šobrīd speciāls regulējums attiecībā uz Civillikumu vēl nepastāv. Kad 1999.gada 6.maijā Komerclikuma projekts tika pieņemts Saeimā 1.lasījumā, tas saturēja 6 sadaļas, arī sadaļu, kas regulētu komercdarījumus. Uz 2.lasījumu projektā tika veiktas vairākas strukturālas izmaiņas, kā rezultātā arī sadaļa par komercdarījumiem tika izslēgta, pamatojot to ar viedokli, ka šis īpašais regulējums prasa papildu darbu un pieņemams vēlāk. Turklāt nav pilnībā atrisināts jautājums par to, cik lielā mērā Komerclikuma normām par komercdarījumiem kā speciālajām tiesību normām ir "jāiejaucas" Civillikuma regulējumā, it īpaši darījumu noslēgšanas, izpildes un atbildības noteikumos, ņemot vērā to, ka tradicionālajās Eiropas komercietībās šie institūti ar atsevišķiem izņēmumiem tomēr netiek regulēti¹. Tā 2000.gada 13.aprīlī Komerclikums tika pieņemts 3.lasījumā un 2000.gada 4.maijā izsludināts, nesaturot sevī speciālu regulējumu par komercdarījumiem. Līdz ar to komerciālajam pirkumam šobrīd piemērojami Civillikuma noteikumi par pirkuma līgumu, tiesu prakse, kas nav plaša, un komerciālās paražas², kā arī vispārējie tiesību principi, tiesību doktrīna un starptautiskie līgumi, kuri atzīstami par komerciālā pirkuma līguma tiesību avotiem. Kā viens no ievērojamākajiem starptautiskajiem aktiem šajā jomā

jāmin Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par starptautiskajiem preču pirkuma - pārdevuma līgumiem, kas Latvijā apstiprināta 1997.gada 19.jūnija likumā "Par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par starptautiskajiem preču pirkuma - pārdevuma līgumiem" (turpmāk tekstā - Konvencija).

Turpmāk tiks analizētas tās komercdarījumu un īpaši komerciālo pirkuma līgumu regulējošās normas, kas bija iestrādātas Komerclikuma projektā uz 1.lasījumu (turpmāk tekstā - Projekts), ievērojot, ka iespējamajam jaunajam likumam par komercdarījumiem tieši šī projekta sadaļa varētu tikt ņemta par pamatu.

Tā kā Civillikuma regulējums attiecas uz jebkuru privāttiesību subjektu, bet komerciesību subjekts ir sašaurināts (skat. Komerciālā pirkuma līguma puses), turklāt regulē specifiskas tiesiskās attiecības, komerciesības uzskatāmas par speciālām tiesībām attiecībā pret civiltiesībām. No tā savukārt visai skaidri izriet šo divu regulējumu savstarpējo attiecību modeļa divi aspekti. Pirmkārt, kā nosaka vispārējā tiesību normu kolīziju atrisināšanas norma - vispārējo regulējumu piemēro tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā ar speciālo, proti, ciktāl šajā gadījumā komerciesību regulējums nenosaka citādi. Turklāt jāņem vērā, ka komerciesības nepastāv pašas par sevi, bet gan tikai modificē un papildina vispārējo civiltiesību regulējumu³. Tā drīzāk nonākam pie otrā secinājuma, t.i., ka jebkurā gadījumā komerciesības ir civiltiesības - īpaša un speciāla to daļa, kas tomēr nezaudē neko no civiltiesībām piemītošajām pamatpazīmēm.

No minētā izriet komerciālā pirkuma līguma vieta civiltiesisko līgumu sistēmā. Komerciālais pirkums ir īpašs civiltiesiskā pirkuma veids vai specififikācija, kas papildus vispārējam civiltiesiskajam pirkumam piemītošajām pazīmēm ietver arī vēl citas un ir pakļauts Civillikuma saistību tiesību daļas par pirkuma līgumu noteikumiem, ciktāl komerciesības nenosaka citādāk. Tādējādi komerciālo pirkumu var definēt kā pirkumu, kas atzīstams par komercdarījumu un kura priekšmets ir lieta (prece)⁴.

Komerciālā pirkuma līguma definēšanā ņemot vērā iepriekš minēto vispārējo un speciālo normu attiecību, izšķiramas divu veidu komerciālā pirkuma pazīmes, kuras konstatējot līgums atzīstams par komerciālu pirkuma līgumu: tās, kas izriet no vispārējā civiltiesiskā pirkuma, un tās, kas izriet no komercdarījuma.

1) Komerciālā pirkuma kā civiltiesiska darījuma pazīmes:

- divpusējs līgums,
- atlīdzības līgums,
- atsavinājuma līgums,
- tā priekšmets ir lieta vai tiesība (par līguma priekšmetu skat. 4.nodaļā).

2) Komerciālā pirkuma kā komercdarījuma pazīmes:

- subjekts - komersants (par līguma pusēm skat. 2.nodaļā),
- slēgts komercdarbības ietvaros,

- priekšmets - prece (sašaurināts priekšmetu loks).

Komerclikuma projekta daļā par komercdarījumiem komerciālais pirkums bija definēts kā līgums, ar kuru viena puse (pārdevējs) apsola otrai (pircejam) par norunātu naudas summas samaksu atdot īpašumā zināmu lietu (preci). Būtībā tā ir tikai Civillikuma pirkuma līguma definīcija, sašaurinot objektu loku, izslēdzot tādu objektu grupu kā tiesības, tāpēc atzīstama par ne visai veiksmīgu.

Ar sistēmiskās interpretācijas metodes palīdzību var nonākt pie tādām pašām pazīmēm, kādas jau iepriekš apskatītas, tomēr, ņemot vērā komerciesiskā un vispārējā civiltiesiskā regulējuma attiecības, t.i., duālista doktrīnu, nav pamata komerciālā pirkuma definīcijā burtiski atkārtot vispārējā civiltiesiskā pirkuma definīciju. To vajadzētu modelēt, ietverot atsauci uz vispārējo civiltiesisko pirkumu, kura pazīmes un būtība ir pazīstama jau Civillikumā, norādot tās īpašās pazīmes, kas raksturīgas tikai komerciālajam pirkumam un ar kuru palīdzību tas ir nošķirams no jebkura cita tiesiska darījuma.

No Projekta vispārīgās daļas izriet to divu pazīmju realizēšanās noteikumi, kas komerciālajam pirkumam raksturīgas kā komercdarījumam. Komerciālā pirkuma subjekti ir komersanti, turklāt darījums ir komercdarījums arī tad, ja tikai viens tā dalībnieks ir komersants. (Plašāku analīzi par komerciālā pirkuma subjektu skat. daļā par komerciālā pirkuma līguma pusēm.)

Attiecībā uz otru komerciesiskā regulējuma pazīmi - komercdarbību, svarīgi minēt prezumpciju, kas ietverta Komerclikumā un Projektā, proti, komersanta slēgts darījums šaubu gadījumā uzskatāms par komercdarījumu, un komersanta parakstīti saistību dokumenti attiecināmi uz viņa komercdarbību, ja vien no dokumenta neizriet pretējais. Šāds noteikums uzskatāms par svarīgu un noteikti ietveramu topošajā komercdarījumu likumā kā trešo personu aizsardzībai, tā arī citu Komerclikuma normu piemērojamības noteikšanai attiecībās starp komersantiem un ar tiem saistītajām personām. Tā, piemēram, šaubu gadījumā prokūrista slēgtie darījumi komersanta vārdā ir atzīstami par komercdarbības ietvaros veiktiem, un šis noteikums tieši izriet no minētās komercdarbības prezumpcijas, turklāt ievērojami atvieglo Komerclikuma 34.panta piemērošanu.

Minētās prezumpcijas dēļ otrā no komerciesībām izrietošā komerciālā pirkuma līguma pazīme būtībā kļūst subsidiāra, un var būt gadījumi, kad pietiek tikai ar pirmās pazīmes konstatāciju, ja darījuma aktā jeb pašā pirkuma līguma dokumentā nav noteikts citādi. Tātad par komerciālo pirkuma līgumu atzīstami ir visi tie civiltiesiskie pirkuma darījumi, ko slēdz komersants, veicot komercdarbību.

Komerciālos pirkuma līgumus atkarībā no to noslēgšanas mērķa var iedalīt pamatpirkuma līgumos un subsidiārajos (blakus) pirkuma līgumos, kur pamata pirkuma līgumi ir tie, kas veido komersanta komercdarbības pamatu un ir tieši saistīti ar peļņas gūšanas nolūku, savukārt subsidiārie pirkuma līgumi tikai netiešā veidā saistās ar komersanta komercdarbības virzienu un nenes tiešu peļņu, bet tikai sagatavo un veicina pamatpirkumu slēgšanas iespējamību, proti, komersanta attīstību, piemēram, visu veidu saimnieciska rakstura pirkumi biroja vai rūpnīcas labiekārtošanai⁵.

Interesanti, ka Projektā komerciālais pirkuma līgums tiek dēvēts par pirkuma-pārdevuma līgumu, līdzīgi kā Konvencijas tulkojumā, no kā lielā mērā iedvesmojušies Projekta autori. Jāšaubās vai šāda terminoloģijas nekonsekvence ir attaisnojama, ņemot vērā, ka Latvijas civiltiesībās tikai nesen notikusi vispārēja pāreja uz terminu "pirkuma līgums".

2. Komerčiālā pirkuma līguma puses

Pirms noskaidrot komerčiālā pirkuma līguma puses, jāaplūko tā konceptuālā teorija, kam priekšroku dod Latvijas komerciesības.

Gan Vācijā un Austrijā, gan arī pirmskara Latvijas komerciesību normās bija iestrādāta tā sauktā subjektīvā koncepcija, kas pretēji objektīvajai koncepcijai, saskaņā ar ko komerciesības piemērojamas attiecībā uz jebkuru subjektu, kurš slēdz kādu no komercdarījumu veidiem, paredz komerciesību normu piemērošanu tajā gadījumā, kad tiesiskā darījuma dalībnieki ir komersanti attiecīgās valsts komerciesību noteikumu izpratnē⁶. Tā kā turpinot sākto praksi arī Komerclikums balstīts uz subjektīvo koncepciju, kas nozīmē visu komerciesību nostājas atspoguļojumu, tad neapšaubāmi uz komercdarījumiem un konkrēti komerčiālajiem pirkumiem attiecināma šī pati nostāja.

Tātad komerčiālā pirkuma subjekti ir komersanti tādā izpratnē, kā Komerclikums definē jēdzienu komersants, turklāt darījums ir komercdarījums arī tad, ja tikai viens tā dalībnieks ir komersants (Projekta 469.pants). Un šeit nav nozīmes, vai darījumus veicis komersants personīgi vai arī caur tiesisku pārstāvi, proti, prokūristu, komercpilnvarnieku vai komercaģentu.

Projektā papildus komersantam kā komerčiālā pirkuma subjektam paredzēts, ka darījums ir komercdarījums arī tad, ja tikai viens tā dalībnieks ir komersants. Viedokļi atšķiras jautājumā par to, kādam regulējumam būtu pakļaujams katrs no līguma subjektiem pēdējā gadījumā, proti, kad komersants noslēdzis komerčiālo pirkuma līgumu ar personu, kas nav atzīstama par komersantu Komerclikuma izpratnē. Projektā autori iestrādājuši noteikumu, kas sakrīt ar daļu 30.gadu Latvijas doktrīnas viedokļu⁷ un Vācijas Komerclikuma noteikumiem⁸, ka šādā gadījumā noteikumi par komercdarījumiem piemērojami attiecībā uz abām pusēm, izņemot gadījumus, kad patērētāju tiesības aizsargājošo vai citu likumu speciālās normas izslēdz šādu iespēju. Taču pirmskara Latvijā pastāvēja arī viedoklis, ka šādos gadījumos uz nekomersantu tieši neattiecas komerčiālā pirkuma normas, tās saista tikai to līguma pusi, kura ir komersants⁹. Tādā gadījumā tā līguma puse, kura ir nekomersants, tiktu pakļauta civiltiesiskajam regulējumam, kas ir "maigāks" un vairāk aizstāv sociāli neaizsargāto pusi, kas šajā gadījumā ir tieši nekomersants. Līdz ar to pirmskara Latvijas prakse vairāk iestājas tieši par labu tai pusei, kura nav komersants, un darījums kā tāds izveidojas par civiltiesiski komerciesisku. Projektā iestrādātais variants savukārt varētu radīt stingrākas prasības nekomersanta pusei, lai gan atruna uz patērētāju tiesības aizsargājošo vai citu likumu noteikumiem padara to tuvu minētajam pirmajam variantam.

Dānijas komerciesībās pirkuma līgumi, kur viena puse nav komersants, tiek pakļauti patērētāju līgumu regulējumam. Komerčiālo pirkuma līgumu noteikumi komersantam uzliek lielākus, apgrūtināšākus pienākumus nekā tai līguma pusei, kura nav komersants¹⁰.

Jebkurā gadījumā komerciesības ietver tādus noteikumus, kas piemērojami tikai tad, ja komercdarījuma abas puses ir komersanti, piemēram, attiecībā uz komerčiālajām paražām¹¹, ko nekomersants nevar zināt.

3. Komerčiālā pirkuma līguma noslēgšanas kārtība un forma

Līdz komercdarījumu likuma pieņemšanai Civillikums ir vienīgais rakstītais pamata normatīvais tiesību akts, kas regulē komerciālo pirkuma līgumu Latvijā, tātad tā noteikumi ņemami vērā arī attiecībā uz šī līguma formu un noslēgšanas kārtību.

a) Forma

Civillikums neparedz noteiktu (rakstisku) formu pirkuma līgumam, līdz ar to ir pietiekams pamats secinājumam, ka arī attiecībā uz komerciālā pirkuma līguma noslēgšanas formu nekādu sevišķu prasību nav.

Projekta vispārīgās daļas 481.panta 1.daļā ir noteikts: ja likums par atsevišķiem darījumu veidiem nenosaka citādi, nav obligāti, lai darījums būtu noslēgts rakstiskā formā vai ievērota kāda cita īpaša forma. Turklāt līgums, kas noslēgts telegrammu apmaiņas rezultātā vai izmantojot telegrāfu, telefaksu vai citus elektroniskās saziņas līdzekļus, uzskatāms par noslēgtu rakstiskā formā, ja vien netiek pierādīta tehniska kļūda, kuras rezultātā informācija tikusi būtiski sagrozīta. Attiecīgi papildus vispārīgajam regulējumam attiecībā uz komerciālā pirkuma līguma formu Projektā noteikts, ka nav nepieciešams, lai pirkuma-pārdevuma (!) līgums tiktu noslēgts vai apstiprināts rakstiskā formā vai lai tas pakļautos citai prasībai attiecībā uz formu. Tas var tikt pierādīts jebkuriem līdzekļiem (arī ar liecinieku liecībām).

Tā kā Civillikums satur tādu pat regulējumu attiecībā uz pirkuma līgumiem, Projektā šādas normas iekļaut ir lieki, jo tādējādi veidojas regulējuma dublēšanās, kas absolūti nav nepieciešama, ievērojot komerciesisko un civiltiesisko regulējumu un duālisma principu.

Saprotams, kādēļ Projekta autori tajā ietvēruši noteikumu par starptautisko komerciālo pirkumu līgumu rakstveida formas nepieciešamību, kaut arī Konvencija to neprasa. Latvija, pievienojoties Konvencijai, izdarīja atrunu, ka jebkurš Konvencijas 11.panta, 12.panta vai II daļas noteikums, kas pieļauj, ka pirkuma līgums, tā grozīšana vai pārtraukšana, pusēm vienojoties, vai oferte, akcepts vai jebkura cita gribas izpausme tiktu izdarīta nevis rakstveidā, bet jebkurā citā veidā, nav piemērojams, ja kaut vienai no pusēm ir savs komerciāls uzņēmums Latvijas Republikā¹². Tomēr nav skaidrs, kāda mērķa sasniegšanai šāda atruna ir izdarīta. Rakstveida forma pirkuma līgumā noder vienīgi kā pierādījuma atvieglojums, un nebūt nav līguma noslēgšanas būtisks pierādījums¹³. Grūti iedomāties, kādēļ Latvijai būtu nepieciešams ieviest vēl stingrākas prasības starptautisko pirkuma līgumu formai, nekā prasa Konvencija.

b) Noslēgšanas kārtība

Attiecībā uz komerciālā pirkuma līguma noslēgšanas kārtību ir spēkā visi vispārējie Civillikuma noteikumi par gribas izteikumu, īstumu un līdzēju vienošanos par savstarpēju apsolījumu un tā pieņemšanu no abām pusēm.

Komerčiālā pirkuma līguma noslēgšana papildus Civillikuma noteikumiem ir regulēta Projekta vispārīgajā daļā par komercdarījumu noslēgšanu un saturiski atkārtoto Konvencijas noteikumus.

Kā zināms no Civillikuma 1537.panta, kas nosaka: ja līgumu slēdz starp klātneesošiem, tas uzskatāms par galīgi noslēgtu no tā brīža, kad tas, kam piedāvāts priekšlikums (oferte), paziņo oferentam par tā pieņemšanu, kaut arī oferents vēl nebūtu paziņojumu saņēmis, izriet tā sauktais nosūtīšanas princips līguma noslēgšanas momenta noteikšanai. Šāds princips tāpat noteikts arī Francijas tiesībās un anglosakšu tiesību sistēmā ietilpstošajās valstīs. Savukārt Konvencijā kā pārnacionālā dokumentā apvienoti elementi gan no līguma noslēgšanas momenta noteikšanas nosūtīšanas principa, gan "pastkastītes" principa, kas, piemēram, pastāv Vācijā un Šveicē. Tā Konvencijas 16.panta 1.daļā (485.(3.) pants Projektā) noteikts - kamēr līgums nav noslēgts, oferte var tikt atsaukta, ja ofertes adresāts paziņojumu par atsaukšanu saņem vēl pirms akcepta nosūtīšanas. Šajā ziņā noteikums ir pamatots uz nosūtīšanas teoriju. Savukārt Konvencijas 18.panta 2.daļas 1.teikums (490.(2.) pants Projektā) nosaka, ka ofertes akcepts stājas spēkā ar brīdi, kad oferents saņēmis norādīto piekrišanu (akceptu), un tas ir arī brīdis, ar kuru līgums uzskatāms par noslēgtu, jo līgums tiek uzskatīts par noslēgtu ar brīdi, kad stājas spēkā ofertes akcepts, ja vien līguma raksturs (reāllīgums) vai īpaša vienošanās neprasa arī lietas nodošanu (Projekta 496.pants).

Tādējādi Projektā paredzēts, ka komerčiālā pirkuma līguma noslēgšanas kārtība tiks regulēta atšķirīgi no vispārējā civiltiesiskā pirkuma līguma, proti, kombinējot nosūtīšanas un saņemšanas teoriju līguma noslēgšanas momenta noteikšanai.

Neraugoties uz daudzajiem pantiem Projektā, kas veltīti līguma noslēgšanas kārtībai, bez minētās ir tikai vēl viena atšķirība, kas komerčiālajam pirkuma līgumam noteikta citādi nekā vispārējam civiltiesiskajam pirkumam. Civillikumā dominē ofertes atsaukamības princips (Civillikuma 1536.pants). Konvencijā arī šis princips ir noteikts kā vispārregulējošais (16.(1.) Kamēr līgums nav noslēgts, oferte var tikt atsaukta, ja ofertes adresāts paziņojumu par atsaukšanu saņem vēl pirms akcepta nosūtīšanas), tajā pašā laikā no tā ir paredzēti vairāki izņēmumi (16.(2.), ja ofertē, nosakot noteiktu akcepta termiņu vai citā veidā, tiek norādīts, ka tā ir neatsaucama; vai arī ja ofertes adresātam bija saprātīgi iemesli uzskatīt oferti par neatsaucamu un ofertes adresāts ir atbilstoši rīkojies), kas pēc būtības novērš atšķirību ar priekšlikuma neatsaucamības regulējumu.¹⁴

Citādā ziņā Civillikuma regulējums saskan un atbilst Konvencijas (arī Projekta) noteikumiem un starptautisko privāttiesību principiem, tādēļ diez vai ir nepieciešams komerčiālā pirkuma līguma regulējumā atkārtot vispārējā civiltiesiskā pirkuma noteikumus par līguma noslēgšanas kārtību un formu, jo tas lieki palielina jaunā likuma apjomu un sarežģī tā izprašanu. Atsevišķi varētu runāt par Konvencijas regulējuma kā tāda pārņemšanas nepieciešamību nacionālajā likumdošanā, ņemot vērā, ka Konvencija paredzēta tikai starptautiskajiem pirkuma līgumiem, turklāt neregulē visus ar tiem saistītos jautājumus. Turklāt pat tajās zemēs, kur ir komercietību kodeksi, komerčiālajam pirkuma līgumam tomēr tiek veltītas tikai nedaudzas normas¹⁵.

E.Kalniņš izvērza domu, ka attiecībā uz līguma noslēgšanas kārtību vienīgais jautājums, kas prasītu speciālu regulējumu jaunajā likumā par komercdarījumiem, varētu attiekties uz tādu papildu gadījumu paredzēšanu, kuros komersanta klusēšana būtu atzīstama par piekrišanu¹⁶.

Šobrīd Projektā paredzēts, ka klusēšana vai bezdarbība nav atzīstama par akceptu, izņemot, ja puses par to ir nepārprotami vienojušās. Arī Civillikums nosaka, ka klusēšana kā pilnīga bezdarbība juridiski nav nozīmīga, izņemot likumā īpaši paredzētos gadījumus (1430.pantā).

Attiecībā uz komerciālajiem pirkuma līgumiem kā izņēmumu no pamatprincipa varētu noteikt komersanta - starpnieka klusēšanu attiecībā uz viņam izteiktu priekšlikumu noslēgt līgumu viņa veiktās starpniecības (kā komercdarbības) ietvaros. Respektīvi, gadījumos, kad komersantam, kura nodarbošanās ietver komercdarījumu sagatavošanu un noslēgšanu citu personu labā un uzdevumā, ir izteikta oferte no tādas personas puses, ar kuru komersantam ir biznesa attiecības, un oferte attiecas uz komercdarījumu sagatavošanu un noslēgšanu oferenta vārdā, komersanta pienākums ir sniegt atbildi nekavējoties, klusēšana tiek uzskatīta par ofertes akceptu.

is "klusēšana - piekrišanas" princips attiecas arī uz gadījumiem, kad komersantam ir izteikta oferte darījuma noslēgšanai no personas, kurai pats komersants ir piedāvājis savus pakalpojumus šāda veida komercdarījumu noslēgšanā¹⁷, to pamatojot ar faktu, ka šādas atrunas satur Vācijas komerclikums un Vācijas un Šveices paražu tiesības, pie tam tās teorētiskā līmenī pazina arī pirmskara Latvijas komerciesību doktrīna.

Taču tālaika Latvijas doktrīna pazina arī citus gadījumus, kad komersanta klusēšana uzskatāma par gribas izteikumu: gadījumā, kad komersants bez ierunas pieņem lietu kopā ar preču pavadzīmi - rēķinu vai faktūrrēķinu, šāda klusēšana tulkojama par piekrišanu pavaddokumentā norādītajai cenai, un komerciālais pirkuma līgums uzskatāms par noslēgtu¹⁸. Pēdējā gadījumā doktrīnā gan tika izšķirti komerciālie pirkuma līgumi, kur pircējs ir komersants, un tādi, kur pircējs ir nekomersants. Aprakstītā kārtība attiecas uz pirmajiem, savukārt, ja pie lietas un pavaddokumentu piegādes klusē persona, kura nav komersants, pirkuma līgums ar to vien neskaitās noslēgts un pirkuma līgumam vajadzīgs vēl, lai pircējs šo lietu patur vai izmanto, vai tās vērtība, laikam ejot, samazinās¹⁹.

Savukārt Vācijas komerciesībās pazīstamo otro gadījumu, kad komersanta klusēšana tulkojama kā piekrišana līgumam, proti, komersanta klusēšanu attiecībā uz viņam nosūtītu apliecinājuma rakstu²⁰, kur apliecinājuma raksts ir dokuments, kurā fiksēts darījuma saturs, par ko puses iepriekš panākušas mutisku vai jebkāda cita veida vienošanos, nebūtu lietderīgi ieviest komerciesiskajā regulējumā Latvijā. Tas ir tipisks vācu komerciesību noteikums, ko uzskata gan par paražu tiesību normu, kas cēlusies no tirdznieciskas paražas apstiprināt darījumu sarunās nolemto un uzskatīt, ka otra puse piekritusi, ja tā nav iebildusi pret komerciālajā apstiprinājuma rakstā fiksētiem apstiprinātajiem darījuma noteikumiem, gan par tiesiskās šķietamības principa izpausmi, kas izriet no labas ticības principa²¹. Latvijā apstiprinājuma raksta institūts nav plaši pazīstams, praksē kā komerciālā paraža apstiprinājuma raksta nosūtīšana netiek lietota, līdz ar to arī komersanta klusēšanas tulkošana nevar tikt padarīta atkarīga no apstiprinājuma raksta.

4. Komerciālā pirkuma līguma priekšmets

Civillikumā lietoto terminu dēļ ar komerciālā pirkuma līguma priekšmetu var saprast vienlaikus divas lietas: līguma priekšmets kā darbība, šajā gadījumā lietas vai tiesību nodošana no viena komersanta puses un naudas samaksa no otra puses, un līguma priekšmets kā līguma objekts, proti, pārdodamā lieta, prece.

Attiecībā uz komerciālo pirkuma līgumu ir vērts aplūkot šā darījuma veida objektu kopumu un arī to, kā šī lietu grupa (preces) atšķiras no vispārējā civiltiesiskā pirkuma līguma objektu kopuma.

Saskaņā ar vispārējo civiltiesisko regulējumu par pirkuma līguma priekšmetu var būt visas lietas, ko atļauts (kas nav izņemts no civiltiesiskās apgrozības) un iespējams atsavināt, saprotot ar to ne vien ķermeņiskas lietas, bet arī lietu un saistību tiesības.

Komerčiālais pirkuma līgums Konvencijā tiek saukts par preču pirkuma - pārdevuma līgumu (*sale of goods*), kas pats par sevi norāda uz īpašu līguma priekšmetu, t.i., precī. Turklāt Konvencijas 3.2. pantā noteikts, ka Konvencija nav piemērojama līgumiem, kuros preču piegādātājas puses saistību dominējošā daļa sastāv no darbu izpildes vai citu pakalpojumu sniegšanas. Līdz ar to jēdzienā "prece" neietilpst pakalpojumi un attiecīgi pakalpojumu līgumi nav pakļaujami komerciālā pirkuma līguma regulējumam.

Patērētāju tiesību aizsardzības likumā prece ir definēta kā jebkura lieta, ko piedāvā vai pārdod patērētājam,²² tādējādi šeit neatrodam nekādus ierobežojumus, salīdzinot ar civiltiesiskā pirkuma līguma priekšmetu. Savukārt muitas tiesību izpratnē ar precēm saprot jebkuru kustamu mantu, arī valūtu, vērtslietas, jebkurus enerģijas veidus un transportlīdzekļus, izņemot komerciālos transportlīdzekļus.²³ Pēdējo izņēmumu noteikti nevarētu attiecināt uz komercietībās lietoto jēdzienu "prece", tomēr viena no svarīgākajām preces pazīmēm, proti, kustama manta, izriet no iepriekšminētā skaidrojuma. Lielākajā daļā gadījumu prece ir ķermeņisks vai kustams personiskais īpašums, bet neietver naudu, ar kuru tiek maksāta pirkuma cena, valūtu, dokumentus, kredīta vēstules, investīcijas, bankas kontus.²⁴

Prece ir labums, kam ir saimnieciska nozīme un kas ir apgrozījuma spējīgs²⁵ - šī visai plašā definīcija pēc būtības vispārējā civiltiesiskā pirkuma līguma priekšmeta pazīmēm pievieno tikai vēl vienu, t.i., lietas saimniecisko nozīmīgumu. Nav pamata preces jēdzienu sašaurināt līdz līmenim, kad tas sevī ietver tikai materiālu vērtību nesējus - ķermeņiskas, kustamas lietas, lai gan tās ir visizplatītākais komerciālā pirkuma līguma priekšmets komercietiskajā apgrozībā. Jēdziens "preces" ir jāinterpretē pēc iespējas plašāk, lai ietvertu visas lietas, kas var būt pirkšanas un pārdošanas objekts.²⁶ Tomēr preces saskaņā ar komercietību koncepciju galvenokārt ir visas kustamas, ķermeņiskas lietas. Piemēram, Konvencijas izpratnē, patenti, autortiesības un preču zīmes nav preces,²⁷ arī uzņēmums²⁸ vai uzņēmuma daļa²⁹ nevar tikt pārdoti komerciālā pirkuma līguma ietvaros, tomēr tas vēl nenozīmē, ka šīs lietu grupas būtu izslēdzamas arī no komerciālo pirkuma līgumu priekšmeta nacionālajā regulējumā.

Bezķermeņisku lietu pirkumu paredz arī Vācijas un Dānijas nacionālās komercietību normas. Tā, piemēram, Vācijas komercietību pantā par specifikācijas pirkumu tieši teikts, ka tas attiecas uz ķermeņisku lietu pirkumu.³⁰ No tā izriet loģisks secinājums, ka vispārējā kārtā komerciālā pirkuma līguma regulējums attiecas cita starpā arī uz bezķermeņisku lietu pirkumu.

Lai gan ne vienmēr ir nepieciešams, lai preces būtu ķermeņiskas, tām vienmēr ir jābūt kustamām līguma noslēgšanas laikā. Tās var kļūt par kustamām lietām pirkuma rezultātā vai tām ir jābūt kustamām piegādes brīdī, lai gan pircējs ir paredzējis tās pievienot nekustamajam īpašumam.³¹

Preces definīcija šobrīd komercietībās (arī projektā) nav formulēta, kas var radīt sarežģījumus un neskaidrības komersantu vidū, kā arī gadījumos, kad jautājums par precī nosaka, vai līgums kvalificējams kā komerciāls vai tikai kā civiltiesisks. Autore pievienojas jau izskanējušam viedoklim, ka komercietībās būtu jāattīsta no vispārējām civiltiesībām neatkarīga, specifiska preces definīcija, kas kalpotu tikai komercietību mērķiem un ļautu izveidot vienotu preces jēdziena interpretāciju.

Projekts uzskaita vairākas lietu grupas, kas ir izņēmums no vispārējā civiltiesiskā pirkuma līguma priekšmetu loka un palīdz specificēt precīti tieši komerciālajam pirkumam. Lietas, uz kuru pirkumu neattiecas komercietiskais regulējums, proti, izņēmumi preces jēdzienā, tiek pamatoti ar trim aspektiem:³²

1) Atkarībā no mērķa, kādam lieta tiek pirktā:

- preces, kas tiek iegādātas personiskajām, ģimenes vai mājsaimniecības vajadzībām, izņemot gadījumus, kad pārdevējs jebkurā laikā pirms vai līguma slēgšanas brīdī nezināja un viņam nevajadzēja zināt, ka preces tiek iegādātas šādām vajadzībām.

Šajā gadījumā noteicošais ir plānotais, nevis faktiskais preces izmantošanas mērķis³³ līguma noslēgšanas laikā. Pirkums nav komerciāls gadījumos, kad pircējs precīti sākotnēji nopērk personiskajām vajadzībām, bet vēlāk šo lietu izmanto arī komerciāliem mērķiem.³⁴

Šā pirmā izņēmuma esamība Konvencijā ir pamatojama ar preču pirkuma līguma definīcijas iztrūkumu tajā, kas līdz ar to citur neatspoguļo Konvencijas mērķi būt attiecināmai uz komercietiskajiem līgumiem, ne jebkuriem pirkuma līgumiem ar starptautisku elementu. Savukārt nacionālajās normās tāda izņēmuma definēšana var attiekties tikai uz vienpusēji komercietiskiem pirkuma līgumiem, jo pretējā gadījumā, ja abas puses ir komersanti, līgums nebūs komercdarbības ietvaros slēgts. Tātad šo izņēmumu var attiecināt tikai uz gadījumiem, kad viena līgumslēdzēja puse nav komersants.

Izslēdzot tos gadījumus, kad komersants pārdevējs nezina un viņam nevajag zināt, ka lieta tiek iegādāta personiskajām, ģimenes vai mājsaimniecības vajadzībām, nekomersants pircējs var būt vienīgi patērētājs patērētāju tiesību izpratnē, kas tiek izslēgts no komerciālo pirkuma līgumu loka. Tomēr, nosakot komerciālā pirkuma līguma puses, likumdevējs Projektā iestrādājis atsauci uz patērētāju tiesību aizsardzības noteikumiem, kas tagad kļūst lieka, jo pirkuma līgumi, kur viens no līdzējiem ir patērētājs, vispār nav komercietiski. Tātad patērētājs vispār nevar kļūt par komerciālā pirkuma līguma pusi, jo patērētājs ir fiziskā vai juridiskā persona, kas izsaka vēlēšanos iegādāties, iegādājas vai varētu iegādāties precīti vai izmantot pakalpojumu nolūkam, kurš nav tieši saistīts ar tās uzņēmējdarbību.³⁵

Patērētāju līgumi ir izslēgti no Konvencijas piemērošanas jomas, lai izvairītos no pretrunām starp nacionālajiem un Konvencijas noteikumiem attiecībā uz patērētāju tiesību aizsardzību.³⁶ Pārņemot no Konvencijas šo normu, arī no komerciālā pirkuma līguma tiek izslēgti patērētāju līgumi.

2) Atkarībā no darījuma veida:

- lietas, kas tiek pārdotas izsolē;

- lietas, kas tiek pārdotas, izpildot spriedumu vai citā veidā, saskaņā ar likumu;

Pārdodot lietu izsolē, pārdevējs līdz pat pēdējam brīdim var nezināt pircēja personību un tādēļ arī nezināt, vai šo darījumu vispār būs iespējams pakļaut komercietību normām. Tas varētu būt viens no attaisnojumiem šādu lietu izstumšanai no preces jēdziena. Turklāt abu minēto lietu grupu izstumšana no komerciālā pirkuma līguma priekšmetu kopas skaidrojama ar komerciālā apgrozījuma interesēm un prasībām, kuru dēļ pārdošanai izsolē vai saskaņā ar likumu nav piemērojamas komercietiskā pirkuma līguma normas. Tomēr Konvencija šādu izņēmumu paredz

galvenokārt tā iemesla dēļ, ka minētajās jomās ir ļoti dažāds nacionālais regulējums un Konvencija vispār izvairās no iejaukšanās nacionālo normu regulējuma zonā. Savukārt ar šādu pamatojumu nevar attaisnot divu lietu grupu izslēgšanu no komerciālā pirkuma līguma priekšmeta nacionālajās tiesībās.

3) Atkarībā no pārdodamās lietas veida:

- fondu vērtspapīri, akcijas, nodrošinājuma dokumenti, apgrozījuma dokumenti vai nauda.

Likums "Par vērtspapīriem" nepazīst tādu jēdzienu kā fondu vērtspapīri, tādēļ šāds tulkojums atzīstams par neveiklu un Latvijas tiesībām neraksturīgu. Ciktāl runa ir par vērtspapīriem, ar tiem saprotami dokumenti, kas apliecina emitenta saistību pret dokumenta valdītāju,³⁷ pie tam šī saistība ir naudas izteiksmē vai arī izsakāma naudas izteiksmē.

Līdz ar to šajā izņēmumu grupā apvienoti dokumenti, kas attiecas uz naudas samaksu. Šajā izņēmumu sarakstā neietilpst īpašuma tiesību dokumenti, piemēram, konosamenti, noliktavu kvītis. Šāda dokumenta pārdošana faktiski ir attiecīgo preču pārdošana, nevis apgrozījuma dokumenta pārdošana³⁸ un ir tie saistīti ar preču piegādi, nevis naudas samaksu. Galvenā atšķirība ir tā sauktais dokumenta izpildījuma veids, proti, izpildāms ar naudu vai izpildāms ar precī. Pēdējie var pilnā mērā kalpot par komerciālā pirkuma līguma priekšmetu, kamēr pirmie nevar.

A.Lēbers savā pārskatā par precēm³⁹ tās iedala divās grupās, pie precēm plašākā nozīmē bez materiālu vērtību nesošām ķermeniskām kustamām lietām (prece šaurākā nozīmē) pieskaitot tieši šo lietu grupu, proti, vērtspapīrus. Tomēr par komerciālā pirkuma līguma priekšmetu autors atzīst precī šaurākā nozīmē un vērtspapīrus, līdz ar to pirmējais iedalījums būtībā zaudē nozīmi, vismaz tiktāl, cik tas attiecas uz līguma priekšmeta noteikšanu.

Tātad Latvijas 30.gadu komercietiesību doktrīnā valdīja uzskats, ka vērtspapīru pirkums pieskaitāms komerciālajiem pirkuma līgumiem. Arī Vācijas komercietiesībās eksistē īpašs noteikums, kas nosaka: komercietiesības sadaļa par komerciālajiem pirkuma līgumiem attiecas uz vērtspapīru pirkumu.⁴⁰ Tas ne tikai neizslēdz vērtspapīrus no pirkuma līguma priekšmetu loka, bet īpaši uzsver, ka vērtspapīru pirkums pakļaujams tādiem pašiem noteikumiem.

Attiecībā uz naudas pirkšanu, kas par pirkuma līgumu vispār atzīstams tikai gadījumā, kad tiek pirkta citas valsts naudas zīmes, t.i., valūta, jāšaubās, vai nacionālā līmenī valūtas pirkuma līgumus nebūtu lietderīgi tomēr pakļaut komercietiesiskajam regulējumam, ja vien tie satur pārējās komerciālā pirkuma līguma pazīmes.

Ja komersanta pamata komercdarbība ir dažādu valstu valūtu pirkšana un pārdošana (valūtas maiņa), gūstot peļņu no cenu starpības, respektīvi, komersants to pērk tālākpārdošanai, tad šādiem darījumiem nav būtisku atšķirību no jebkuriem citiem komerciāliem ķermenisku mantisku vērtību pirkuma līgumiem. Nauda šajā gadījumā ir zaudējusi lielāko daļu no savām vērtspapīra iezīmēm, uz darījuma brīdī kļūstot par precī nevis preces ekvivalentu, tādēļ pirkuma līgumus, kuru priekšmets ir nauda, būtu pamatoti ietvert komerciālo pirkuma līgumu grupā.

Turklāt, ja ņem vērā, ka, pārņemot no Konvencijas šo izņēmumu, nav ievērots, ka tur tas iekļauts galvenokārt nacionālā regulējuma imperatīvisma dēļ, izņēmums kļūst vēl vairāk nepamatots.

Gaisa un ūdens transporta kuģi, kā arī kuģi uz gaisa spilvena

Šo lietu grupas izslēgšana no preces jēdziena ir saprotama, ņemot vērā formālo procedūru laikietilpību, ko prasa īpašuma tiesību maiņas reģistrācija Latvijas Kuģu reģistrā un Gaisa kuģu reģistrā, kā arī to zināmo līdzību ar nekustamiem īpašumiem. Civiltiesiskās apgrozības paātrināšanas princips komercietībās izslēdz vajadzību šīs grupas lietu pirkumu kvalificēt kā komerciālo pirkumu.

Jēdziens "kuģis" izraisa neskaidrības jau pašās jūras tiesībās, kur spēkā esošajos Latvijas Jūrniecības noteikumos (Jūras kodekss) un arī Jūras kodeksa projektā ietvertas vairāk nekā astoņas dažādas kuģa definīcijas atkarībā no piemērošanas jomas un gadījuma. Tāpēc ir pamats prognozēt, ka arī minētā izņēmuma piemērošanas gaitā varētu rasties vairākas problēmas (par kuģa izmantošanas mērķiem vai arī izmēriem). Lai noteiktu, kas jāsaprot ar kuģi komercietību izpratnē, par kritēriju varētu būt ūdens kuģa funkcionālās pazīmes, nevis izmērs.⁴¹ Tātad galvenajam kritērijam vajadzētu būt tam, vai kuģis ir transporta līdzeklis vai sporta prece. Tāda ūdens kuģa, kas nav paredzēts pasažieru vai kravas pārvadāšanai, pārdošana ir pakļaujama komercietiskajam regulējumam,⁴² jo izņēmumā ietverti tikai transporta kuģi.

Risinājums, kas atvieglotu minēto problēmu Latvijā, varētu būt norma, kas noteiktu, ka šis pants attiecas uz Latvijas Kuģu reģistrā reģistrētiem kuģiem, bet ne tiem, kas pakļauti reģistrācijai citos reģistros.

Elektroenerģija

Attiecībā uz elektroenerģiju jāizšķir divu veidu līgumi, kas saistīti ar tās pārdošanu, respektīvi, līgumi ar jebkuriem patērētājiem un starpniecības līgumi jeb līgumi, kuros neviena no pusēm nebūs līguma priekšmeta patērētājs. Patērētāju līgumiem⁴³ izņēmums varētu būt pamatots, jo tie būtu specifiski līgumi, ko regulē arī Enerģētikas likums un citi normatīvie akti attiecībā uz elektroenerģiju.

Savukārt iemesls otra veida līgumu neatzīšanai par komerciālajiem pirkuma līgumiem ir neskaidrs. Līdz ar izslēgšanu no komerciālā pirkuma līguma priekšmetu kopas visi līgumi, kas tiek slēgti, piemēram, starp a/s "Latvenergo" un mazajām hidroelektrostacijām vai vēja ģeneratoru stacijām par elektroenerģijas iepirkšanu, tiek veidoti kā vispārēji civiltiesiski līgumi un komercietības attiecībā uz tiem nav ņemamas vērā.

Visi iepriekšminētie izņēmumi ir sveši Latvijas komercietību sistēmai tiktāl, ciktāl tāda izveidojusies. Īpašus izņēmumus no vispārējā civiltiesiskā pirkuma līguma priekšmeta komerciālajam pirkumam neparedz arī Vācijas un Dānijas komercietību normas.

Nekustamie īpašumi

Papildus minētajām izņēmumu grupām, kas Projektā tiešā veidā pārņemtas no Konvencijas, tas satur arī septīto izņēmumu grupu, t.i., nekustamos īpašumus. Nekustamais īpašums nevar būt par

komerciālā pirkuma līguma priekšmetu arī tās doktrīnas atziņās, kas Latvijā bija izveidojusies pirms kara.

Ja ņem vērā iepriekšminēto komerciālo pirkuma līgumu dalījumu pamatpirkuma līgumos un subsidiārajos pirkuma līgumos (skat. 1.nodaļā), tad attiecībā uz pēdējiem agrākajā praksē un doktrīnā bija noteikts plašāks objektu loks, ietverot arī nekustamos īpašumus⁴⁴. No tā savukārt loģiski izrietēja iemesls pamata komerciālo pirkuma līgumu priekšmetu saukt par precī, bet subsidiārajiem pirkuma līgumiem šo terminu nelietot, tādējādi dodot pamatu secinājumam par plašāku līguma priekšmetu loku, kas neietilpst terminā "prece", kā arī papildu pazīmi šo līgumu grupu nodalīšanai. Ja balstās uz koncepciju, ka īsts komerciālais pirkuma līgums ir tāds, kura priekšmets ir prece, subsidiārie pirkuma līgumi nevar tikt atzīti par pilntiesīgiem komerciālajiem pirkuma līgumiem.

Kā noskaidrots, prece sevī ietver ķermeniskas lietas un tās bezķermeniskās lietas, kas izriet no lietu un saistību tiesībām. Dānijas komercietībās līdzīgi šis jēdziens ietver autortiesības, patentu tiesības, u.tml., taču neattiecas uz nekustamo īpašumu pirkumu, lai gan daļa no komercietību normām tiek analogiski piemērotas arī nekustamo īpašumu pirkumiem.⁴⁵

Preces jēdziena koncepcijas neskaidrību dēļ rodas arī jautājums, vai līguma priekšmets var būt bez izteiktas ekonomiskas vērtības, proti, vai komerciālais pirkuma līgums ietver tādu lietu pārdošanu, kam ir vairāk emocionāla, morāliska vērtība un ko ir neiespējami novērtēt naudas izteiksmē. Pamatnoteikums ir - lai noteikto lietu būtu iespējams atsavināt un tā būtu atdalāma no konkrētas personas. Tā, piemēram, "know-how" pārdošana noteiktās sfērās var būt apgrūtināta tieši to praktisko iemaņu dēļ, kādas piemīt personai un nav no tās atdalāmas.

Dānijas komercietības atsevišķi regulē individualizētu lietu pirkumu un sugas lietu jeb iepriekš nekonkretizētu noteiktas sugas vai veida lietu pirkumu. Šādai atsevišķai izdalīšanai ir nozīme, ņemot vērā jautājumus, kas skar riska pāreju, gadījumus, kad pārdevējs atbild par lietas bojājumiem, kā arī pārdevēja specifiskos pienākumus un viņa pienākumu/tiesības veikt lietas piegādi⁴⁶. Būtībā šādu atšķirīgu regulējumu atspoguļo īpaša pirkuma veida izdalīšana, respektīvi, pirkums ar vēlāku specifiskāciju, kas iekļauts gan Vācijas komerclikumā, gan Projektā un bijis pazīstams arī agrākajā Latvijas tirdzniecības tiesību doktrīnā.

Rezumējot iepriekš aprakstīto - komerciālais pirkuma līgums ir komercdarījums, kas, pamatojoties uz duālista koncepciju, pakļauts vispārējam civiltiesiskajam regulējumam, ciktāl komercietību normas nenosaka atšķirības. Komerciālā pirkuma līguma subjekts neatšķiras no komercdarījumu subjekta: tie ir komersanti, vai kaut viena no līgumslēdzējām pusēm ir komersants līguma slēgšanas brīdī. Komerciālā pirkuma līguma formai noteiktas prasības eksistē tikai attiecībā uz starptautiskiem darījumiem, nacionālā līmenī tā var būt jebkādā formā noslēgta pušu vienošanās. Atšķirībā no Civillikuma noteikumiem, komerciālajā pirkuma līgumā kombinēti nosūtīšanas un saņemšanas principi līguma noslēgšanas brīža noteikšanā, kā arī noteikti vairāki izņēmumi ofertes atsaukamības principam, t.i., ja ofertē, nosakot noteiktu akcepta termiņu, vai citā veidā tiek norādīts, ka tā ir neatsaucama; vai arī ja ofertes adresātam bija saprātīgi iemesli uzskatīt oferti par neatsaucamu un ofertes adresāts ir atbilstoši rīkojies. Komerciālā pirkuma līguma priekšmets ir prece, kas var būt jebkura atsavināma kustama lieta, ko iespējams atdalīt no personas.

- 1Lošmanis A. Par komercietisību jauno ietvaru // *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 15 (168),13.04.2000.
- 2Čakste Konstantīns. *Tirdzniecības tiesības*. [B.v., b.i.], 1939, 153.lpp.
- 3Baumbach/Hopt. *Handelsgesetzbuch mit GmbH&Co., Handelsklauseln, Bank-und Borsenrecht, Transportrecht (ohne Seerecht)*. München, 1995, Einl.v. § 1, Rn. 3.
- 4Čakste Konstantīns. *Tirdzniecības tiesības*. [B.v., b.i.], 1939, 151.lpp.
- 5Lēbers Augusts. *Tirdzniecības tiesību pārskats*. Rīga:Valters un Rapa, 1927, 167.lpp.
- 6Lošmanis A. Par topošo Latvijas komercietisību aktuālajiem mezglu punktiem // *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 20 (127), 27.05.1999.
- 7Skat., piemēram, Lēbers Augusts. *Tirdzniecības tiesību pārskats*.
- 8Kinsella N.Stephan, Comeaux Paul E. *Digest of Commercial Laws of the World. German Commercial Code*. New York: Oceana Publications Inc., 2000, p.131.
- 9Čakste Konstantīns. *Tirdzniecības tiesības*. [B.v., b.i.], 1939, 152.lpp.
- 10Bent Iversen, Jorgen Norgaard, Morten Wegener & Niels Orgard. *Danish Business Law*. Denmark: Jurist-og Okonomforbundets Forlag, 1998, p.164.
- 11Lēbers Augusts. *Tirdzniecības tiesību pārskats*. Rīga: Valters un Rapa, 1927, 168.lpp.
- 12http://www.vestnesis.lv/arhivs/arhivs.php?iop=DOC&doc_id=53900
- 13Grīnbergs J. Piezīmes sakarā ar Latvijas tirdzniecības tiesību problēmām // *Jurists*, 1936, Nr.73/74, 54.lpp.
- 14Kalniņš E. Par civiltiesiska līguma noslēgšanu // *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 23 (130),17.06.1999.
- 15Čakste Konstantīns. *Tirdzniecības tiesības*. [B.v., b.i.], 1939, 153.lpp.
- 16Kalniņš E. Par civiltiesiska līguma noslēgšanu // *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 23 (130),17.06.1999.
- 17Kinsella N.Stephan, Comeaux Paul E. *Digest of Commercial Laws of the World. German Commercial Code*. New York: Oceana Publications Inc., 2000, p.134.
- 18Lēbers Augusts. *Tirdzniecības tiesību pārskats*. Rīga: Valters un Rapa, 1927, 172.lpp.
- 19Lēbers Augusts. *Tirdzniecības tiesību pārskats*. Rīga: Valters un Rapa, 1927, 172.lpp.
- 20Kalniņš E. Par civiltiesiska līguma noslēgšanu // *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 23 (130), 17.06.1999
- 21Lošmanis A. Lekciju konspekts komercietisībās, 2002.

22 <http://pro.nais.dati.lv/naiser/text.cfm?Key=0103011999031832772>

23 <http://pro.nais.dati.lv/naiser/text.cfm?Key=0103011997061132776>

24 Garner A. Bryan. *Black's Law dictionary Minn.*: St.Paul, 1999

25 Lēbers Augusts. *Tirdzniecības tiesību pārskats*. Rīga: Valters un Rapa, 1927, 174.lpp.

26 Peter Schlechtriem (ed.). *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods*. Oxford: Clarendon Press, 1998, p.40.

27 John O.Honnold. *Uniform Law for International Sales Under the 1980 United Nations Convention*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, p.52.

28 Peter Schlechtriem (ed.). *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods*. Oxford: Clarendon Press, 1998, p.24.

29 Franco Ferrari. Recent development: CISG: Specific topics of the CISG in the Light of Judicial Applicatopn and Scholarly writing. *15 The Journal of Law and Commerce*, 67, 1995.

30 Kinsella N.Stephan, Comeaux Paul E. *Digest of Commercial Laws of the World. German Commercial Code*. New York: Oceana Publications, Inc., 2000, p.134.

31 Peter Schlechtriem (ed.). *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods*. Oxford: Clarendon Press, 1998, p.23.

32 http://www.vestnesis.lv/arhivs/arhivs.php?iop=DOC&doc_id=53202

33 Peter Schlechtriem (ed.). *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods*. Oxford: Clarendon Press, 1998, p.32.

34 Franco Ferrari. Recent development: CISG: Specific topics of the CISG in the Light of Judicial Applicatopn and Scholarly writing. *15 The Journal of Law and Commerce*, 71, 1995.

35 Patērētāju tiesību aizsardzības likums: <http://pro.nais.dati.lv/naiser/text.cfm?Key=0103011999031832772>

36 Franco Ferrari. Recent development: CISG: Specific topics of the CISG in the Light of Judicial Applicatopn and Scholarly writing. *15 The Journal of Law and Commerce*, 71, 1995.

37 <http://pro.nais.dati.lv/NAISER/text.cfm?Key=0103011995082332771>

38 Peter Schlechtriem (ed.). *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods*. Oxford: Clarendon Press, 1998, p.35.

39 Skat. Lēbers Augusts. *Tirdzniecības tiesību pārskats*.

40 Kinsella N. Stephan, Comeaux Paul E. Digest of Commercial Laws of the World. German Commercial Code. New York: Oceana Publications, Inc., 2000, p. 139.

41 Franco Ferrari. Recent development: CISG: Specific topics of the CISG in the Light of Judicial Application and Scholarly writing. 15 *The Journal of Law and Commerce*, 82, 1995.

42 Ibid.

43 Šajā gadījumā patērētāju līgumi netiek lietoti patērētāju tiesību aizsardzības tiesību izpratnē, bet gan kā līgumi, kuros pircēja mērķis līguma slēgšanai ir elektroenerģijas iegūšana patēriņam neatkarīgi no tā, vai patērēšana notiks komercdarbības ietvaros vai ne.

44 Skat., piemēram, Lēbers Augusts. *Tirdzniecības tiesību pārskats*.

45 Bent Iversen, Jorgen Norgaard, Morten Wegener & Niels Orgard. *Danish Business Law*. Denmark: Jurist-og Okonomforbundet Forlag, 1998, p. 161.

46 Bent Iversen, Jorgen Norgaard, Morten Wegener & Niels Orgard. *Danish Business Law*. Denmark: Jurist-og Okonomforbundet Forlag, 1998, p. 163.